

โลกมะขามเฒ่า

ชื่อแหล่ง : โลกมะขามเฒ่า

ที่ตั้ง : ตำบลคอนคา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง : จากกรุงเทพฯ ไปตามถนนเพชรเกษมถึงหลักกิโลเมตรที่ 80 เลี้ยวซ้ายเข้าทางแยกบางแพ-ดำเนินสะดวก ผ่านหน้าที่ว่าการอำเภอบางแพ ถึงหลักกิโลเมตรที่ 9 เลี้ยวซ้ายไปตามถนนระยะทางอีก 9 กิโลเมตร ก็ถึงตลาดสุขาภิบาลตำบลโพหัก ขึ้นสะพานข้ามคลองโพหัก(เดิมเรียกคลองท่าใหญ่) ผ่านวัดตรงไปทางทิศเหนือจนเกือบสุดชายหมู่บ้านแล้วตัดข้ามทุ่งไปตามทางลูกรังซึ่งเลียบลำคลองชลประทานระหว่างบ้านโพหัก-บ้านตากแดด ผ่านโคกพลับ ถึงบ้านป่าหลวงแล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนอีกประมาณครึ่งกิโลเมตรก็จะถึง “โลกมะขามเฒ่า”

หรือ จากกรุงเทพฯ ถึงหน้าวัดพระประโทนเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ให้เลี้ยวซ้ายทางแยกเข้าบ้านคอนยายหอม ไปตามถนนหลวงสายนครปฐม-บ้านแพ้วถึงหลักกิโลเมตร 15 เลี้ยวขวาตามทางลูกรัง ข้ามสะพานรางเข้ ผ่านชายหมู่บ้านตากแดด บ้านป่าหลวงรวมระยะทางย่านดังกล่าวอีก 6 กิโลเมตร ก็ถึง “โลกมะขามเฒ่า”

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม :

สภาพภูมิศาสตร์ : โลกมะขามเฒ่า ปัจจุบันเป็นโคกร้าง ตัวโคกหรือตัวเนินถูกรบกวนโดยรถตัดเอาส่วนต่างๆออกเกือบหมด จนแทบมองไม่เห็นรูปร่างเดิมเหลือพื้นที่ให้เห็นเพียงเล็กน้อยเฉพาะบางส่วนของชายเนินด้านเหนือและด้านตะวันตก กับแนวที่มีต้นไม้ปกคลุมซึ่งทอดยาวไปตามแนวตะวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งวัดความยาวได้ประมาณ 200 เมตรเศษ พื้นที่ระหว่างชายเนินกับแนวพุ่มไม้ดังกล่าว ส่วนหนึ่งซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1,000 ตารางเมตร ไม่ถูกรบกวนเพราะมีศาลเทพารักษ์ตั้งอยู่(เรียกศาลเจ้าพ่อมะขามใหญ่) ความสูงเท่าที่เหลือประมาณ 1.60 เมตรจากพื้นที่นา

โลกมะขามเป็นโคกที่ใหญ่ที่สุดโคกหนึ่งในบรรดาโคกต่างที่มีอยู่ในทุ่งโพหัก โลกนี้ตั้งอยู่

เกือบสุดชายทุ่งด้านตะวันออก อยู่ใกล้กับบ้านตากแดด

แหล่งน้ำ : ห่างจากลำรางเข้ประมาณ 900 เมตร

ประวัติ : ในระหว่างปี พ.ศ. 2520-2521 กองโบราณคดี กรมศิลปากร ได้ดำเนินการสำรวจและขุดค้นแหล่งโบราณคดีที่โคกพลับ ตำบลโพหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบโครงกระดูกมนุษย์พร้อมเครื่องมือเครื่องใช้หลายอย่าง และในขณะที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการขุดค้นที่โคกพลับ ประชาชนในท้องถิ่นได้แจ้งให้ทราบว่า เคยมีบริษัทรับเหมาก่อสร้างทางหลวงสายนครปฐม-บ้านแพ้ว เารถไปขุดคักหน้าดินที่ “โคกมะขามเฒ่า” ซึ่งอยู่ห่างจากโคกพลับไปทางทิศตะวันออกประมาณ 1 กิโลเมตรเศษ รถคักดินได้ขุดเอาโบราณวัตถุติดขึ้นมาด้วย เจ้าหน้าที่จึงไปตรวจดูโคกดังกล่าว พบเศษภาชนะดินเผา ชิ้นส่วนกระดูกคน กระดูกสัตว์ กระจายอยู่ โบราณวัตถุเหล่านี้คล้ายกับที่ขุดพบจากโคกพลับ

ในปี พ.ศ. 2522 โครงการขุดค้นแหล่งโบราณคดีตำบลโพหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการสำรวจแหล่งโบราณคดีอื่นๆในท้องที่ตำบลโพหักต่อเนื่องจากที่ได้ทำการขุดค้นแหล่งโบราณคดีโคกพลับ

โคกมะขามเฒ่าเป็นที่ดินในกรรมสิทธิ์ของนายหวาน สมประสงค์ บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 5 ตำบลดอนคา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

หลักฐานทางด้านโบราณคดี :

กระดูกสัตว์ แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

สัตว์บก พบชิ้นส่วนกระดูกควายและกวาง ได้แก่ นิ้วเท้าหลังข้อที่สอง กระดูกข้อเท้าหลัง ชิ้นส่วนของฟันบนซี่ที่ 8 ชิ้นส่วนฟันของควาย กระดูกต้นขาหน้า และกระดูกข้อเท้าหลังของกวาง

สัตว์น้ำ พบชิ้นส่วนของก้ามปูทะเลขนาดใหญ่ และเปลือกหอยทะเลหลายชนิด หอยน้ำจืดก็มี พร้อมด้วยกระดูกกลาง(กระดูกสันหลัง) ของปลาชนิดต่างๆจำนวนมาก ซึ่งชิ้นหนึ่งมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3 เซนติเมตร

กระดูกคน พบชิ้นส่วนของฟันกราม (molars) 2 ซี่ และยังสังเกตเห็นกลุ่มกระดูกซี่โครงของคนฝังอยู่ในผนังตรงที่ถูกตัดอีกกลุ่มหนึ่งด้วย สภาพกระดูกผุเปื่อยมาก

เครื่องประดับ

ลูกปัด ทำด้วยแก้ว 3 ลูก มีสีแดง 2 ลูก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.7 เซนติเมตร และ 0.5 เซนติเมตร ลักษณะเป็นแบบแว่น อยู่ในสภาพชำรุด 1 ลูก และสีน้ำเงิน 1 ลูก มีรูปร่างกลมมน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.8 เซนติเมตร

กำไล พบเศษกำไลทำด้วยสำริด 2 วง มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 เซนติเมตร และทำด้วยหินสีเขียว 1 วง มีรูเจาะด้วย ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5.6 เซนติเมตร

เครื่องปั้นดินเผา ชิ้นส่วนเศษภาชนะดินเผาส่วนต่างๆ ได้แก่ ชิ้นส่วนฝา ขอบปาก ก้น คอ ลำตัว

ฝา พบขนาดเล็กจำนวน 2 ฝา ฝาหนึ่งมีรูปร่างกลมแบน มีจุดติดอยู่ตรงกลาง เส้นผ่านศูนย์กลาง 4 เซนติเมตร เคลือบสีเขียว ส่วนอีกฝาเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร ไม่เคลือบ

ขอบปาก มีหลายแบบ เช่น ขอบปากบานออกมา มีขอบนูนขึ้นสำหรับวางฝาได้ ขอบปากมองจากด้านข้างเป็นรูปตัวเอสในภาษาอังกฤษ มีเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 15-36 เซนติเมตร

คอ พบ 2 ชิ้น ชิ้นหนึ่งทำเป็นเส้นนูนและเส้นเว้าขนานไปโดยรอบ อีกชิ้นหนึ่งมีลายเส้นนูนและเส้นเว้าขนานไปโดยรอบแต่มีลายประทับรูปขมเป็ยกปูนอยู่ระหว่างเส้นขนานอีกช่วงหนึ่งด้วย

ลำตัว พบทั้งแบบผิวเรียบและแบบมีลาย ลวดลายที่ทำบนตัวภาชนะจะมีลายแบบเดียวกัน เช่น ลายเชือกทาบขนานกัน ลายเชือกทาบไขว้กัน ลายประทับเป็นรูปสามเหลี่ยมพื้นปลากับรูปสี่เหลี่ยมขมเป็ยกปูน ลายจุดไข่ปลา

ก้น มีทั้งแบบที่มีเชิงยื่นออกมาเล็กน้อย และไม่มีเชิง ทั้งเคลือบสีและไม่เคลือบ มีก้นภาชนะอยู่หนึ่งชิ้นที่มีทั้งเคลือบสีเขียวปนเทาอ่อน และมีลายเขียนสีเขียวเข้มด้วย นอกจากนี้ยังพบก้นภาชนะดินเผาที่แปลกออกไป คือ ลักษณะฐานแบนราบตกแต่งเป็นหยักขึ้นมาบริเวณเชิง เส้นผ่านศูนย์กลาง 14 เซนติเมตร

ชิ้นส่วนขาตั้งภาชนะ ด้านข้างโค้งเล็กน้อย ปลายด้านหนึ่งมีลักษณะเป็นรูปกลมและเรียวยาวขึ้นไป มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 2.75 เซนติเมตร ตรงปลายสุดหัก ส่วนปลายอีกด้านหนึ่งมีลักษณะแบนและบานออกเป็นรูปคล้ายสามเหลี่ยม ระหว่างปลายที่บานออกทำเป็นร่องเว้านูน 3-4 ร่อง ที่ปลายสุดหักเช่นเดียวกัน ส่วนกว้างที่สุด 7.5 เซนติเมตร ไม่เคลือบสี

แวนดินเผา จำนวน 1 ลูก สภาพชำรุด ลักษณะรูปร่างเป็นแวนกลมแบน เจาะรูตรงกลางของด้านบน ด้านข้างรูปโค้ง ตรงกลางนูนออกมา มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างเรียวยาวสี่ด้าน

การกำหนดอายุสมัย : สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย-ถึงก่อนประวัติศาสตร์

การประกาศขึ้นทะเบียน : ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี : แหล่งที่อยู่อาศัยและที่ฝังศพของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย-ถึงก่อนประวัติศาสตร์

วันที่ปฏิบัติงาน : สำรวจ พ.ศ.2522 บันทึก พ.ศ. 2522

ผู้ปฏิบัติงาน : นายสด แดงเอียด

ที่มาของข้อมูล : กรมศิลปากร.กองโบราณคดี.โครงการโบราณคดีโพหัก.รายงานสำรวจแหล่งโบราณคดี “โลกมะขามเต่า” ต.โพหัก อ.บางแพ จ.ราชบุรี.เอกสารอัดสำเนา,2522

สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี

ภาพประกอบ :

สภาพภูมิประเทศที่ตั้งแหล่งโบราณคดีโคกมะขามเฒ่า

ชั้นส่วนภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ ผิวเรียบ พบบนคันดินนาทุ่งแหล่งโบราณคดีโคกมะขาม